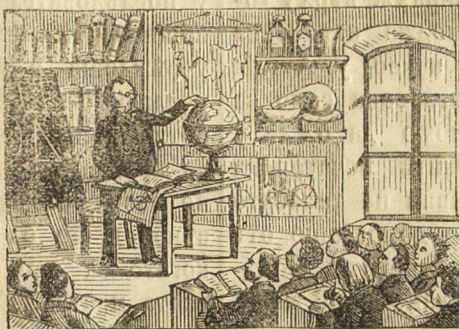

Година II.

УЧИЛИЩЕТО излиза два пѣти вѣмѣсеца на тѣзи голѣмина. Годишна цѣна прѣдплатена едно бѣло медж. а за отвѣтъ Турско фр. 7. Спомоществованіята ставатъ за година. Писма неплатени на пощата не сѣ приети. Твърдѣ дълги и несклопни дописки оставатъ непомѣстени.

Слистькъ 14-й.

Писма, дописки и спомоществованіята са испращатъ надписани до издатоли въ Русе у печатницата на Дунавската областъ, прѣзъ Г. на Спаса Попова.—Въ Пльмюень до Г-да Братія Р. Ил. Блъскови.

УЧИЛИЩЕ.

Съдържаніе: Образованіето на работната сила у женитѣ въ Германія (продълж. отъ сл. 13).—Училище за бабуване въ Парижъ.—Нашитѣ училища при учебната 1871-72 година.—Годишнитѣ испитанія на учениц. отъ Разградъ.—Тулчанскитѣ Български училища.—Разни.

ОБРАЗОВАНИЕТО НА РАБОТНАТА СИЛА У ЖЕНИТѢ ВЪ ГЕРМАНИЯ.

(Продължение отъ сл. 13 и край).

У Берлинъ са натъкнали іоше женски дружества, каквото що сѣ: Отечественнѣи дамски ферейнъ, на когото главната работа е да нагледва болнитѣ, ферейнъ за фребелскитѣ дѣтски градини, ферейнъ за домакинско народно образование; други общества има: общество за искусни жени, общество за учителки и възпитателки, общество за работници, общество за бесѣди и взаимно обучение. Освѣиъ тѣзи има іоше много такива благотѣлни общества, кои еднотанъ напоряватъ. На 1866 г. сѣществували 653 различни ферейни, а на край 1867 г. тѣ станали 719, отъ кои 107 са имали за политични; на 1868 г. числото на ферейнитѣ достигнало 1313.

Берлинъ далъ потикъ да са развѣятъ подобни ферейни и у другитѣ градове, сѣски по своитѣ си начала, нѣкои даже надминали Берлинъ. У конференціята на женскитѣ ферейни са свикали прѣдставители изъ много градове; а именно: изъ Брауншвейгъ, Бременъ, Бреславъ, Бригъ, Вѣна, Хамбургъ, Глогау, Дармшатъ, Дрезденъ, Карлсруе, Касель и Лейпцигъ;

отъ нѣкои изъ тѣзи градове били испратени за прѣдставителки и жени.

Първиъ въпросъ, съ когото са захванжлъ конгресътъ, било прѣдложеніето да са установи правилно сношеніе мѣжду сичкитѣ женски дружества, както Германски тѣи и чюжестранни. Доносителтъ (рапорторътъ) на това питаніе билъ избранъ познатіи Юристъ и професоръ па господарственното право Холцендорфъ.

Рапорторътъ е говорилъ върху нѣкои си международни въпроси, що занимаватъ свѣта у настоящето врѣме и прочая. По конференціята са ограничила съ заявение, че тя желае да оздрави една яка свръска поне между женскитѣ дружества у Германія, за която цѣль трѣбвало да основе единъ особенъ вѣстникъ, който ще слѣдва по вървежа на женското движеніе изобщо у сичкото Нѣмско отечество, и отчасти прѣзъ границата, като служи въ сѣщето врѣме и за дѣйствителнѣи органъ на женскія въпросъ у Германія.

Други единъ важенъ въпросъ са повдигналъ у конференціята: да ли трѣбва да са настанятъ извѣстителни кантори за работнитѣ жени, и ако е потрѣбно, то на какви основанія да ста-

не. Но докѣто са припирахъ върху този въпросъ, една Господжа изъ Вѣна забѣлила повърхно, какво у Англія има книгопечатница, нагласена само за женитѣ, и че това неможе да бѣде у Германія, защото сичкиѣ печатарски работници ще са противни на таковато прѣдпріятіе » Сѣкое домогване отъ наша стѣрна, извикала ораторката, Фонт-Литровъ, за да участвуваме и ний жени-тѣ у това занаятіе, ще породи голѣмо размирие, и нѣма надежда за оборавање на това прѣпятствие. « Нѣкоя си Митриссъ Доггетъ отговорила на това заявене по Англійски: » Печатътъ на книгата, що държъ сега въ ржката си—и този листъ на женскія органъ отъ западнитѣ Американски Щати—е излязълъ изъ женски рѣцѣ. Наистина, че мжжѣ-тѣ доста са противихъ на това, но Американкитѣ, научени да са неплашѣтъ отъ заканваніята на мжжѣтѣ, умѣяхъ да си устоятъ, и сега иматъ своя печатница, дѣто са учатъ и на този занаятъ. « Освѣнъ тѣзи смѣли думи, ораторката посочи и други много хубави и практични вещи. Както и да е, говори авторътъ, менѣ ми са види, че Г-жа Доггетъ е съвсѣмъ права; стремленіето що показватъ мжжѣтѣ по нѣидѣ си у поминѣтка, да въспиратъ женскія трудъ,—не е друго, освѣнъ едно варварско за-виждане.

На другія день прѣпириятѣ са уси-лѣхъ, когато са повдигналъ въпросътъ за урѣждане на специални училища. Двама първи педагоги, единѣй директорътъ изъ Бригъ, Ньоггератъ, и другѣй профе-сорътъ Еммингаузъ изъ Карлсруе, били рапортори за този въпросъ. Първѣй ве-че сполучилъ да натѣкми у Бригъ за-наятчійска школа за дѣвицитѣ Той формулировалъ цѣлія въпросъ на три по-ложения: 1) Дѣвицитѣ, кои ще постѣп-ватъ у занаятчійското училище, да бѣ-джѣтъ приготвени въ пѣпрището на до-машнѣя животъ; 2) тѣзи задачи могатъ да са опитатъ само чрѣзъ пѣтя на си-стематично-расположеното прѣподаване

у послѣдователнитѣ учебни курсове; 3) общинаритѣ сѣ задѣлжени, посрѣдствомъ учрѣждения и поддържане занаятчески училища за дѣвицитѣ, да улесняватъ ра-ботната сила на женитѣ. Ньоггератъ, ка-то прѣдлагалъ на събраніето да прие-ме тѣзи резолюции, рекълъ: » Женскѣй въпросъ ще бѣде решенъ само тогава, когато са даде истинска работа на жен-ската мисль. Сичкиѣ свѣтовни добри-ни трѣбва да са съсрѣдоточѣтъ у тру-да, и докѣто женитѣ сѣ отвѣнъ обла-стѣта на труда, до когато тѣ са пол-зоватъ съ сичко видоми на подароци,—тѣ никога нѣма да развѣржѣтъ главна-та задача на живота си. Тѣ нетрѣбва да са ползуватъ съ чуждія трудъ да-ромъ; сѣтнѣ да ги неблазни, че съ по-сѣдяваше безъ работа, тѣ ще могатъ да прѣкаратъ живота си охолно—кога-то са заловятъ наздраво о серіозна ра-бота, тогава само ще са реши женскія въпросъ. «

Другиятъ рапорторъ Профессоръ Еман-гаузъ обърналъ вниманіето на конфе-ренцията върху трѣнливѣя въпросъ съ слѣдущитѣ думи: 1) Като е необхо-димо да са допустѣтъ женитѣ у сички-тѣ *професии* (занаятія), то трѣбва да имъ са даде възможность за да са приго-твятъ къмъ тѣхъ; 2) у сѣщата смисль даже и елементарнитѣ училища могатъ да служѣтъ за приготвителни, ако са въведе въ тѣхъ специално обучение за ржчнѣя трудъ; 3) трѣбва да са натѣк-мятъ за женитѣ и други видѣ *образова-телни училища*, дѣто да иматъ цѣль отъ една стѣрна да допълнятъ образо-ваніето на ученичкитѣ, кои сѣ свѣрши-ли елементарнѣя курсъ, а отъ друга стѣрна да развиватъ тѣхната способность къмъ различни специални занаятія. Такивато у-чилища трѣбва да различаватъ едно отъ друго, спорѣдъ мѣстата, дѣто са осно-ваватъ—у градовѣтѣ и селата—; 4) За женитѣ, кои ще са уловятъ за нѣ-коя самостоятелна промишленность, или да захванатъ мѣсто като управител-ки у по-голѣми работи, на търговѣя и-

ли на индустриални заведения, трѣбва да са основатъ *спеціални школи*, дѣто, безъ да са прѣнебрегава общето образование, да залѣгатъ дѣятелно, за да са приготвятъ ученичкитѣ къмъ специалната работливостъ; 5) за женитѣ, кои иматъ срѣдства да получатъ основателно и пълно образование, за бѣдѣщата си специална дѣятелностъ, както и онези, кои желаятъ да са завзематъ съ науката, трѣбва да са настанятъ научни и високи училища и пр.

Конференцията нѣмала доста точно врѣме да обсъди сичкитѣ прѣдложенія, и решила да приѣмне само тритѣ *резолуции* на Нюггерата и първото—на Еммингауза. У прѣпирната най-интересно съобщение направила Гольдшмидтъ изъ Хамбургъ. Тая Господжа основала у Хамбургъ училище за *конфирмовани дѣвици*, сирѣчь такова, дѣто са приѣматъ възрастни и достойни моми, кои са учатъ на домашно ступанство и да отгледватъ дѣца. За основаніето на това заведение, Г-жа Гольдшмидтъ повикала извѣстния педагогъ Фребеля, кой е зель прѣднина у заведението, дѣто по 3—4 часа отъ сутрѣнна, той учи въспитаницитѣ—моми—какъ да са обхождатъ съ дѣцата отъ 3 до 8 годишна врѣстъ. Слѣдъ обѣдъ ги учалъ различни прѣдмѣти, написани въ училищната програма Подирѣ (слѣдъ полв. или една година), момитѣ постѣпватъ у спиталското отдѣленіе, за да са научатъ какъ да пригледватъ болнитѣ дѣца. Тукъ имъ разказватъ потѣтно за сичко на дѣтскія животъ, каквото да умѣятъ въобщѣ да въспитватъ дѣцата. Цѣлій курсъ у това училище са свършва за една или двѣ години. Сѣкоя година излѣзватъ до 50 ученички и сичкитѣ са настаняватъ у добри мѣста; тѣ са дирятъ твърдѣ много отъ градовѣтъ. По-лани са повикахъ двѣ ученички отъ Швеція и прѣминалата година отишли нѣколко у Англія и Френско Сичкитѣ съобщенія на Г-жа Гольдшмидтъ са пріели съ отлично удобрене, и наистина работата е похвална

—само по този пѣтъ, и съ добросѣвъстенъ трудъ, а не съ играчки, могатъ да са достигнатъ благотворителнитѣ резултати.

Въобщѣ конференцията си устояла твърдѣ добрѣ на работата, и никой неискалъ противното, за тѣй наречената женска *емансипація*; нито е смѣлил нѣкой да покѣтне посѣяното вече сѣме, или да направи друго нѣщо. Напротивъ у слѣдущитѣ думи на Г-жа Гольдшмидтъ са чува съвѣтъ друга тенденція: »Желаяхъ—казала тя—щото момитѣ да си искаратъ хлѣба добросѣвъстно, и ако нѣкога, сполучатъ да станатъ честити жени и майки, тѣ ще бѣдѣтъ поне приготвени за това.« Най-сѣтливъ авторътъ свършва по слѣдущему:

»Азъ оставамъ до сушь на това убѣждение, какво че да са домогватъ женитѣ за политични права, ще каже да са подкачи работата отъ други край (наопаки). Когато женитѣ сполучатъ да измѣнятъ основно социалното си положение,—а едничкій пѣтъ къмъ това е *трудътъ*—тогава, разумѣва са, че тѣ могатъ да завзематъ друго положение у Господарството. Нѣ сичко това сѣ въпроси, що ни недокачатъ іоще,—това сѣ току първитѣ задатки на бѣдѣщето могъществено развитіе. Ній сме задоволни и съ толкозь, дѣто сегашнето движеніе ще спаси много жени отъ сичкитѣ страхотіи на бѣдността и разврата.«

—РѢ.

—О—

Като прѣвождахме горнія членъ, ній немислѣхме да покажемъ съ това на нашитѣ читатели и читателки само за работната стѣрна на женитѣ, но іоще да имъ посочимъ единъ примѣръ отъ женскитѣ благотѣлнии дружества на Нѣмцойкитѣ. Сега нека ни е простено да попитаме нашитѣ Българки: Дѣ останяхъ тѣхнитѣ женски дружества, за които бѣхъ поглушили свѣта да са хвалятъ прѣзъ вѣстницитѣ? Като ги основахъ и натѣкнихъ, какво направихъ съ това си толкозь желасмо за народа ни прѣдпріятіе? Отъ нѣкое си врѣме насамъ са нечува вече ни-

щичко за нагласенитѣ тукъ тамъ женски дружества, и незнаемъ какво работятъ; нѣй знаемъ само, че едни са вмарлушихъ, и неправятъ нищо, други са пакъ скарали помежду си и злото са сляло на Дружеството имъ.... Такъвъ единъ примѣръ, именно нѣй виждаме у Търново, дѣто „женското Дружество“ до нѣйдѣ бѣше нарѣдъ, а сѣтнѣ клюмна, щото днесъ са нечюва нищичко—то си даде смѣтката публично и свѣрши сичко.— Тѣй са падаше на Търновченкитѣ!!!—

Нѣй ще кажемъ на нашитѣ Българки да прочетатъ много пакти цѣлія членъ: *Образоването на работната сила у женитѣ, въ Германіа*, или, ако незнаятъ читмо, да послушатъ съ внимание, кога имъ го чете други, та да са оглѣдатъ въ него; да видятъ, думаме, да ли имъ прилича *цивилизацията*, коя са долувили нѣкоя си за упашката и тѣтрать са подирѣ ѣ слѣпешката. Тѣжко ни и горко, ако мислите вѣй, че образованіето стои по джюнджюринтѣ, що сте покачили на driшитѣ си! Поглѣднете са, мила сестри веднѣжъ, че сичко щото сте наложили върху си, отъ глава до крака, е чуждо и се накупило, и тогава ще разберете дѣ и какво сте. Европейскитѣ са облачатъ и труфятъ—и то сѣкж съ каквото ѣ прилича—, но тѣмъ са стой да носятъ; защото тѣ си знаятъ сичката работа, умѣятъ какъ да възпитаватъ дѣцата си, и у каквото състояние испадне мжжътъ, тѣ сподѣлятъ сичкитѣ скърби, както и радости, съ него наедно.

Колкото за *работната сила* у нашитѣ Българки, ако и да е простичко, щото изработятъ, но пакъ можемъ да са похвалимъ, че тѣ не сж до толкозъ нехайни, а сѣкоя са труди да изработи що годѣ покжщнинка (освѣнъ цивилизуванитѣ(?)) по край Дунава и други градове у нашенско). Но най-добри ступанки и вѣртокжщници сж нашитѣ селенки; защото отка напѣрѣлатъ и истжкатъ сами щото имъ трѣбва за въ кжщѣ, да облекжтъ своитѣ дѣцна и ступана си, участвуватъ у сичкитѣ, току речи, мжжки работи. Селенката, подранила, ще са запретне да растреби да прѣміе и помете; тя ще издой кравата и, като искара овцѣтѣ и говедата, ще наготви, щото далъ Господъ, на седне на работа—съ

дарька или цѣлъ день на хурката преде преде и пѣе; ако ли е лятно врѣме, тя бърза да отиде на лозие, дѣто, весела, люлѣе отъ сутренъ до вечеръ тѣйката мотика, а по жтѣва и вѣршитѣ, тя работи повече отъ мжжа. Тѣй ли правятъ и гражданкитѣ? Сичкитѣ не можемъ да похулимъ; но по нѣйдѣ си хванаж да прѣкаляватъ, и това, щото слушахме отдалечъ, май приближи и до насъ, че както рекла онази: *току ма е страхъ драгинко!* Но и у насъ мжжѣтѣ има много трѣски за дилане. Какво ли ще дочакаме юще, ако лѣжнѣи се на този умъ? Господъ на добро да обрща!

Училище за бабуване въ Парижъ.

Франція, първа отъ другитѣ образовани народи у Европа, видя за нужно да нагласи рѣдовно училище за бабуване,—заведеше необходимо не само за човѣколюбива цѣль, но и за да ползова политически обществото. И наистина отъ искусното, или нефелито знаанье, на бабата зависи не само животътъ на родителницата (лехусата) и на новороденото дѣтенце, но юще добротѣтието или злотѣтието на цѣли домородства. Колко примѣждія ставатъ при раждане то на клетитѣ жени, бабувани отъ неопитни и прости бабинкели! тамъ дѣто трѣбва най-искусно употрѣбление на работата, то ся извършва съ нищо и никакви бабешки прѣдразеждка и суевѣрія.

Най-напѣдъ Г-жа Angés, баба у Паришката болница Hotel—Aigu, на 1776 г. съставила единъ видъ училище за бабуване; тя бѣше прибрала 5-6 ученички, кои са учахъ отъ нея, и слѣдъ петъ или шестъ мѣсеца отивахъ да бабуватъ у Парижъ. Слѣдъ нѣкоя година, а именно на 1794 г. нѣрѣди са обще училищно заведение за бабитѣ, и то слѣдваше подъ управленето на помянжтата г-жа, коя, придружена отъ дѣщеря си г-жа Nachareble, учѣше нѣколко млади жени. Но тѣзи ученички бѣхъ твърдѣ малко, и въ кѣсо едно врѣме, като са понаучахъ, безъ да са подма-

гатъ на испитане, отивахъ да бабуватъ на сѣкждѣ у Френско. По този начинъ ученіето на бабитѣ слѣдва до 1805 г. когато рѣдътъ на училището са промени, а ученичкитѣ наспорявахъ, и заповѣда са, щото науката за бабуване да са свѣршва най-малко за една година.

На 1808 са придаде и науката за присаждане сипаницата, настани са Ботаническа градина при заведението, дѣто обѣмаше до 300 различни растенія потрѣбни за непразднитѣ жени и пр.; а на 1825 са нагласи вече да бѣде сичко урѣдно, и отъ тогава насамъ това учебно заведение отъ година до година зема прѣднина.

Прѣди нѣколко години Паришкото *Maternité* (тѣй са зове училището за бабуване) състоише отъ дѣѣ части или отдѣленія, т. е. училище за бабуване и болница за непразднитѣ жени, родители и за новородени дѣца. Това здание са намѣрва у единъ дворъ на обширния нѣкога мѣнастиръ *Port-Royal*, кждѣто стрѣната на вѣтхія Парижъ, близо до градината *Luxembourg*.

(Слѣдва ще и по-нататѣкъ)

НАШИТѢ УЧИЛИЩА ПРИ УЧЕБНАТА 1871—72 ГОДИНА.

Съ прѣдидишнія листъ ний са обзложихме да смѣстяме по нѣщо за училищата у нашенско, и ще си устоимъ на думата.

Ний бѣхме казали, че ще пишемъ първо за Шуменскитѣ училища; но какво знаемъ, та какво да говоримъ? Онова що сме чули и разбрали е, че щомъ са заплѣти, и врѣмето зе да са стопля, нѣкои отъ учителитѣ поштрѣклели и, безъ мухи, хванали си дърмето, та отишли татѣкъ по Камчіята, да търсятъ сѣнка. Като е тѣй, какъ са били тамкашнитѣ испитанія и какви успѣхи сѣ показали ученицитѣ отъ главното ушѣ училище сѣки може да познае, и петрѣбва сѣкаме, много казване и надѣго распра-

вяне. А за пригответелното, първоначалнитѣ и дѣвическото училища пезнаемъ нищичко и, кога са научимъ, обади щемъ що годѣ—за адетѣ.

Нашитѣ Шумнени паятъ смѣдятъ, тѣкмятъ рѣдятъ, учители *вликатъ* изъ Нѣмско, едни пѣдятъ другисами напускатъ, отъ 10 год. насамъ училищата имъ вмѣсто да напрѣднѣтъ, а тѣ се назадъ ударятъ, че кой е кривъ, учителитѣ или гражданитѣ пезнаемъ. По едно си врѣме (това бѣше на 1864 год.) единъ отъ хитритѣ Шуменскы първенци бѣше измѣдрувалъ думата: «у нашитѣ Българи нѣма учени и свѣршенни хора; да доведемъ изъ Нѣмско чюжденци, кои разбиратъ сичко, умѣятъ да правятъ фабрики и да *курдисватъ* машини и др.» И наистина, оттогава насамъ каква пасмина учители не обходихъ Шуменъ? Чехи ли щемъ, Поляци ли, Словацци ли и Маджари, че пакъ никакеята. Иди сега та са нечюди съ нашитѣ скопости! Кой смѣе да каже, че ний Българитѣ сме долни хора и пезнаемъ да са подрѣдимъ?

При сичко това, ний неукривяваме само гражданитѣ; защото дѣ сѣж онія учители, които да вършатъ работа и да изпълняватъ своитѣ длѣжности съвѣстно? За зла честь, тѣ сѣж у насъ твърдѣ малцина. Кой отдѣ иде, казва и ся хвали, че много знае—*торлу биторлу* науки и езици—и хе, намъ що си, пакъ то досушъ лѣжа и бѣлена. Нашитѣ хора не сѣж до толкозъ глупави и слѣпи, щото да не разбиратъ отъ хубавото; тѣ скоро познаватъ кога ги лѣже нѣкой, и вдигатъ си почитѣта отъ него, щомъ огадятъ че той са гаври и подиграва съ науката. За това който са е наелъ да земе върху си тѣзи свята длѣжностъ—учителството, пека си пауми първомъ, че той е отговоренъ напрѣдъ Бога и човѣцитѣ, ако съ своята педостойностъ или немарливостъ псхабява хубосното врѣме на толкозъ невинни дѣца, на кои нашій народъ възлага сичката си бѣдѣжностъ, да излѣзе до нѣ-

кога на бѣлъ свѣтъ, и да са види у просвѣщение и образование, като другитѣ народи по свѣта. Слѣдователно нека сичкитѣ наши учители си зематъ добръ мѣрkitѣ, да си устояватъ съвѣстно на длъжността, да умѣятъ какъ да са обхождатъ не само съ другитѣ, нъ и съ сами себе си, та да не сблазняватъ простодушния народъ, защото ще доде врѣме люто да ги кѣлне потомството и да проваля тѣхнитѣ гробове. Най-сѣтливъ нека знаятъ, че сѣки безпристрастенъ писателъ и публицистъ, комуто е свидно изгубваното злато врѣме на Българскитѣ младежи, и който милѣе за народа и отечеството си, нѣма да мълчи, а ще изважда сичко на явѣ.

Отъ селскитѣ училища около Шуменъ и другадѣ татѣкъ, дѣто помага родолюбивий нашъ съотечественникъ Дѣдо М. Бенли, нѣмаме никакъвъ гласъ; поработило ли са е нѣщо тѣзъ година, или и тамъ училищата сѣ згѣлжнели? Ний почухме малко за испитанieto на ученицитѣ у Дивдѣдовското училище—близо до Шуменъ;—Но незнаемъ юще какъво е было, та да обнародваме баремъ него. Да по е было, както захвалятъ нѣкои отъ зрителитѣ на испитанieto, та и ний да го опишемъ по сѣтливъ, както е станало истински.

Слѣдуюжцето ни са съобщили отъ единъ познайникъ, който е присѣствувалъ на испитанieto у Разградскитѣ училища. Ний са радваме, че дочекахме едно такова съобщение, да са похвалимъ съ едно, като далъ Господъ, испитанieto. И ето че му даваме тукъ мѣсто съ сѣкое благодарение, захваленици на нашитѣ съотечественници у Разградъ, както и на добритѣ имъ учители, за тѣхнитѣ трудове и старания, що полагатъ за просвѣщението на дѣтицата, кои ще ги благославятъ во вѣки вѣковѣ.

ГОДИШНИТѢ ИСПИТАНІЯ НА УЧЕНИЦИТѢ ОТЪ РАЗГРАДЪ.

Испитаніята ни почнахъ на 9-ий Юлій

и ся свършихъ, заедно съ раздаване на наградитѣ, на 20-ий того. Тѣ ся отворихъ съ една молитва, подиръ която слѣдва едно живо слово отъ Г-нъ А. С. Цановъ, по-главния ни учителъ. Въ това слово той говори за нуждата да ся обърне по-живо и по-сериозно внимание къмъ училищата. Щѣхме да ви пратимъ цѣлото слово, нъ като то е малко дълго, оставяме го за сега. Главнитѣ причини, каза той, които сѣ спажвали и сега спажватъ добрия напредѣкъ у народнитѣ ни училища, сѣ слѣдующитѣ: 1-во, *първѣдовното дохождание на ученицитѣ въ училището*, 2-ро, *ненадзирането на училищата отъ обществото*; 3-то, *частото промѣняване на учителитѣ*, и 4-то, *недобритѣ учители*. Той разви само първитѣ двѣ точки и най убѣдително умоляваше народа да обърне здраво внимание къмъ учебнитѣ си заведения.

Ученицитѣ, както въ главното ни училище, тѣй и въ първоначалнитѣ, мажко и дѣвическо, ся испитахъ твърдѣ рѣдно. Тѣ дадохъ добръ испитъ. Отъ свободнитѣ имъ отговори ся види, че тѣ не сѣ учили машинално. Момчетата и момичетата ся отговорихъ свободно и вразумително.

На 20-ий того, както помѣняхъ, ся раздадохъ наградитѣ. Въ тоя случай ся казахъ нѣколко словца отъ разни лица. Г-нъ Никола Димитровъ, единъ отъ учителитѣ, каза едно слово въ черкова. Въ него той говори, че сърдцето на родителитѣ трѣбва да е тамъ, дѣто е съкровището имъ,—дѣто сѣ дѣтцата имъ. Подиръ церковната служба народа излѣзе на двора прѣдъ църквата и училището, защото вънъ на двора ся раздавахъ наградитѣ, по причина че вътхото ни училище е малко тѣсно. Двора ся напълни съ народъ. Слѣдъ испѣвание нѣколко пѣсни, единъ ученикъ и една ученичка изрѣкохъ по едно благодарително словце за грижитѣ, които родителитѣ имъ и гражданитѣ сѣ полагале за възпитанieto имъ. Подиръ тѣхъ Г. А. С.

Цановъ изрече кратко словце, въ което даде единъ кратъкъ отчетъ за вървежа на училището прѣзъ годината, и благодари на народа за дѣто съ присѣтствието си почелъ испитаніята. Тукъ той отправи нѣколко думи и къмъ ученицитѣ, като имъ каза, че учение безъ чловѣщина, безъ добръ характеръ и благородно сърдце, е зло, а не добро. Тогава ся раздадохъ наградитѣ. По това Г-нъ Никола Икономовъ каза отъ страна на Общината ни едно добро словце. Той каза, че учителитѣ си сж съвѣстно изпълнявали длъжноститѣ. Той обърна нѣколко думи къмъ родителитѣ и ученицитѣ, и горѣщо умоляваше бащитѣ и майкитѣ да бждатъ за напѣдъ по-внимателни за възпитаніето на чадата си.

Въ всичкото врѣме народа внимаваше съ голѣма радостъ и задоволствие, и съ това той показва, че горѣщо обича науката и свѣтлината. Новото ни училище ся прави, и ние ся надѣваме, че радостно ще ся свърши.

Единъ зритель.

По-долу смѣстяме дописка отъ единъ нашъ познайникъ, който бѣше дошълъ у града ни и замина пѣдѣ Тулча, отдѣто ни пише за тамкашнитѣ училища, и какво е било тѣхъ годишното имъ испитаніе.

Тулчанскитѣ Български училища.

Единъ членецъ, подъ заглавіе „нашитѣ училища при учебната 1871-72 г.“, помѣстени въ 13-й елиетъкъ на „Училище“, ма накара да изберж и азъ горнето заглавие, и да кажа нѣколко рѣчи връху него. На това най-много съмъ принуденъ отъ едно сравненіе на испититѣ на Руссенското и Тулчанското училища, на които прѣминаващицѣ прѣзъ градоветѣ, имахъ честта да присѣтствувамъ, или да послушамъ, що са говори за тѣхъ. Ако би нѣкой да ма обвини въ пристрастие, азъ съмъ въ състояние да имъ посоча оцѣненето, което правите въ листа си „Училище“ съ тѣ думи: *Сичко хубаво, из като за Руссе трѣбва да бжде по-хубаво; и проч.* Нѣ както и да е, азъ ще са задоволя само да напомня на Г-да Руссенци, че е ерамота отъ учени-

свѣтъ да са намиратъ въ такова долне положеніе училищата имъ, и грѣхота ще е прѣдъ потомството да бждатъ до толкова нерадиви къмъ общественитѣ си работи. Съ сичко това обаче не са обвиняватъ само Г-да Руссенци, защото тѣ плащатъ добръ на учителитѣ си, и сж ги оставили свободни въ работитѣ имъ: първитѣ тукъ сж длъжни да плащатъ, и послѣднитѣ да работатъ съвѣстно. Общината, наистина, е избрала по-добрия пѣтъ, който я води къмъ доброто ѣ желаніе; нѣ това е само за хора, за учители съвѣстни, които си знаятъ работата..... Нѣ нѣка оставимъ сичко на старна, и да прѣминемъ на прѣдметътъ си:

Въ Недѣля вечеръта, на 2 Юлия, азъ пристигнахъ въ Тулча. Тукъ при първото ми вижданіе съ единъ мой пріятель, азъ, безъ продължителни празнословія, го попитахъ какъ стоятъ съ общественитѣ си работи. Той ма крайно задоволи съ отговоритѣ си. Понскахъ да задоволя по-добръ любопитството си поне въ едно присѣтствие на испитаніето. Пріятельтъ ми, зарадвавъ отъ доброто това посрѣщане на двѣ радости и съчувствія, както и отъ еднаквитѣ ни мисли, незакъснѣ да ма помоли учтиво да ма заведе въ Българското казино. При първото поканване, азъ придружихъ пріятельтъ си, и на стената, при входа на казиното, прочетохъ: „Программа за испитаніята на ученицитѣ отъ мжжкитѣ и дѣвически Български училища“. Спорѣдъ тая программа испитаніята и на двѣтѣ училища почеватъ отъ 29 Юнія и ще траятъ до 16 Юлия,—денъ, въ когото щѣли да са раздаватъ наградитѣ. Като влѣзохмы въ казиното помодихъ пріятельтъ си да ми разкаже по-подробно за испитаніята на ученицитѣ, за имената на учителитѣ, както и за числото имъ. Негова милость съ присърдце пріе да развие предметътъ, и да докаже слѣдствието отъ положенія трудъ на учителитѣ.

Мѣжду това той спомѣна нѣколко пѣтъ съ прискърбие за прѣминалогодишнитѣ неуредби въ училищата имъ, като искаше да извади отъ това обвинение на единъ старъ тѣхенъ учитель, който са е трудилъ спорѣдъ силитѣ си. Нѣ като додеше дума за тѣзъ-годишния рѣдъ и испитаніе, той съ високъ гласъ и живость са мжчеше да ми докаже, че другъ пѣтъ града имъ бивалъ лишенъ отъ такава блѣскавостъ на испитаніето. Отговори тѣ на ученицитѣ, на зададенитѣ въпроси отъ учителитѣ имъ, бѣле точни и ясни. Гражданитѣ не чакали такива отговори отъ ученицитѣ. А това доказва, че учителитѣ си сж изпълнявали обязаноститѣ съвѣстно. Желателно е, щото и за напѣдъ да останатъ сжщитѣ учите-

